

Kaasumarkkinan sääntökäsikirja

Versio 2.0

11.12.2020

Muutokset

Versio	Pvm	Muutos
1	28.11.2019	Ensimmäinen versio
2	26.11.2020	Tasehallinnan ja siirtopalvelujen ehtojen muutoksista johtuvat päivitykset ja vähittäismarkkinan taseselvityksen ehtojen osittainen sisällyttäminen sääntökäsikirjaan

Sisällysluettelo

Muutokset.....	2
1 Johdanto	5
2 Määritelmät	6
OSA I. Tukumarkkina	11
3 Toimitussuhteen ilmoittaminen ja päättäminen.....	11
3.1 Uudet toimitussuhteet	11
3.2 Toimitussuhteen päättyminen	11
4 Nominointi ja kaupankäynti-ilmoitukset	11
4.1 Nominointi ennen kaasutoimituspäivää.....	11
4.2 Renominointi koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi.....	12
4.3 Kaupankäynti-ilmoitukset.....	13
4.3.1 Ehdot kaasun omistajanvaihdoksille	13
4.3.2 Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen	13
4.3.3 Kaupankäynti-ilmoitukset kaasupörssissä solmituista kaupoista.....	14
4.3.4 Täsmäytysmenettely virtuaalisessa kauppapaikassa	14
4.4 Nominaatioihin ja kaupankäynti-ilmoituksiin sovellettava tiedonvaihto	14
5 Määränjako.....	15
6 Tiedonantovelvoitteet ja taseselvitystietojen raportointi	15
6.1.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet tasevastaavaa kohtaan ennen kaasutoimituspäivää	15
6.1.2 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet tasevastaavia kohtaan kaasutoimituspäivän aikana	15
6.1.3 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimenpiteet kaasutoimituspäivän aikana	16
6.2 Alustava taseselvitys kaasutoimituspäivänä D+1...M+5D.....	16
6.3 Lopullinen taseselvitys M+6D	17
6.4 Ensimmäinen ja toinen korjaus.....	17
OSA II. Vähittäismarkkina	18
7 Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kulutusennusteet	18
8 Mittaustietojen ilmoittaminen	18
8.1 Päivittäin luettavien mittaustietojen ilmoittaminen.....	18
8.2 Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kulutustietojen ilmoittaminen	19
9 Taseselvitystietojen ilmoittaminen	20

9.1	Alustava taseselvitys.....	20
9.2	Lopullinen taseselvitys.....	20
9.3	Mittaus- ja käyttöpaikkarekisteritietojen korjaaminen	20
10	Toimituksen alkamiseen ja päättymiseen liittyvät ilmoitukset.....	20
10.1	Toimituksen alkaminen päivittäin luettavaan käyttöpaikkaan	20
10.2	Toimituksen lopettaminen myyntisopimuksen päättymisen seurauksena	21

1 Johdanto

Tämä Kaasumarkkinan sääntökäsikirja on valtioneuvoston asetuksessa maakaasun toimitusten selvityksestä ja mittauksesta (1008/2019) 3 §:ssä viitattu sääntökäsikirja, joka koskee tasevastuuta, maakaasun toimitusten selvitystä ja maakaasun toimitusten mittausta maakaasujärjestelmässä. Sääntökäsikirja muodostuu kahdesta osasta, joista ensimmäinen käsittelee tukkumarkkinan ja toinen vähittäismarkkinan edellä mainittuja osa-alueita.

2 Määritelmät

Ellei asiayhteydessä ole muuta mainittu, seuraavilla termeillä on alla esitetty merkitys riippumatta termien käytöstä yksikössä tai monikossa.

Arkipäivällä tarkoitetaan mitä tahansa kaasutoimituspäivää maanantaista (alkaen klo 5.00 UTC talviaikaan tai 4.00 UTC kesäaikaan) perjantaihin (alkaen klo 5.00 UTC talviaikaan tai 4.00 UTC kesäaikaan) lukuun ottamatta itsenäisyyspäivää, vapunpäivää, jouluaattoja, juhannusaattoja ja muuta arkipäiväksi sattuvaa pyhäpäivää.

Asiakassalkku tarkoittaa vähittäismyyjän joustavien toimitussopimusten muodostamaa kokonaisuutta, johon sisältyviin toimitussopimuksiin perustuen vähittäismyyjä toimittaa maakaasua jakeluverkossa sijaitseviin käyttöpaikkoihin.

Biokaasusalkku sisältää kaikki siirto- ja jakeluverkkojen jalostetun biokaasun syöttöpisteet, joihin biokaasun verkkoonsyöttäjä toimittaa jalostettua biokaasua, ja joihin biokaasun verkkoonsyöttäjän on solmittava shipperin kanssa sopimus maakaasujärjestelmään toimittamista varten.

Biokaasun syöttöpiste tarkoittaa fyysistä pistettä, jossa jalostettua biokaasua syötetään siirtoverkkoon tai siirtoverkkoon liittyneeseen jakeluverkkoon.

Biokaasun verkkoonsyöttäjä on markkinaosapuoli, joka syöttää jalostettua biokaasua verkkoon ja solmii sopimuksen shipperin kanssa biokaasun syöttämiseksi Suomen maakaasujärjestelmään.

Biokaasun virtuaalinen syöttöpiste on virtuaalinen syöttöpiste, jossa biokaasu syötetään kaupallisesti Suomen maakaasujärjestelmään. Tämä sisältää siirtoverkkoon ja jakeluverkkoihin liitetyt biokaasun syöttöpisteet siten, että biokaasun syöttöpisteistä on aina kaupallinen pääsy virtuaaliseen kauppapaikkaan joko suoraan siirtoverkosta tai siirtoverkon ja jakeluverkon välisestä rajapisteestä.

Ei-päivittäin luettava käyttöpaikka tarkoittaa jakeluverkon käyttöpaikkaa, jossa markkinaosapuolten määränjako tehdään ei-päivittäin luettavan kulutuksen menettelyjen mukaisesti.

Ennustettu tasepoikkeama on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ennuste koko järjestelmän tasepositiolla kaasutoimituspäivän lopussa perustuen kaikkien taseryhmien hyväksytyihin nominaatioihin syöttö- ja ottopisteissä, ennustettuun biokaasun verkkoon syöttöön ja ennustettuun kulutukseen ottovyöhykkeellä plus/miinus kaasumäärä, josta järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on käynyt kauppaa kaasupörssissä tai tehnyt päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla tasapainottaakseen järjestelmää ko. kaasutoimituspäivänä.

Ensimmäinen korjaus on korjaus, joka tehdään toimituskuukautta seuraavana kolmantena kuukautena ja perustuu lopullisen taseselvityksen jälkeen korjattuihin mittaukseen.

Etäluent ominaisuus tarkoittaa mittauslaitteiston toiminnallisuutta, jossa mittauslaitteiston rekisteröimä tieto luetaan sen muistista viestintäverkon kautta.

Jakeluverkko on paikallinen tai alueellinen maakaasuputkisto, jonka kautta maakaasua kuljetetaan vähennetyllä paineella, mukaan lukien maakaasun paikalliseen jakeluun pääasiallisesti käytettävät korkeapaineputkistojen osat.

Jakeluverkonhaltija on elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa jakelutoimintaa ja on vastuussa jakeluverkon käytöstä, ylläpidosta ja kehittämisestä toiminta-alueellaan, sen yhteyksistä muihin verkkoihin sekä sen varmistamisesta, että verkko pystyy täyttämään kohtuulliset kaasun jakeluvaatimukset pitkällä aikavälillä.

Jakeluverkon loppukäyttäjä on jakeluverkkoon liittyneen käyttöpaikan asiakas, joka ostaa maakaasua omaan käyttöönsä. Jakeluverkon loppukäyttäjä voi olla kuluttaja tai muu kaasun loppukäyttäjä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on Energiaviraston järjestelmävastaavaksi siirtoverkonhaltijaksi määräämä siirtoverkonhaltija.

Jäännöskulutuksen asiakassalkku tarkoittaa vähittäismyyjän, jolla on toimitusvelvollisuus jakeluverkonhaltijan toiminta-alueella, asiakassalkkua, joka koostuu kysymyksessä olevan jakeluverkon loppukäyttäjien ei-päivittäin luettavista käyttöpaikoista, joihin vähittäismyyjällä on voimassa oleva myyntisopimus, sekä jakeluverkon häviöistä.

Kaasudatahub on maakaasun vähittäismarkkinoiden keskeisten markkinaprosessien tiedonvaihtoon tarkoitettu, vähittäismyyjiä ja jakeluverkonhaltijoita palvelemaan perustettu tietojärjestelmä, jonka ylläpidosta vastaa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija.

Kaasukuukausi on ajanjakso, joka alkaa kalenterikuukauden ensimmäisen kaasutoimituspäivän alussa ja päättyy seuraavan kalenterikuukauden ensimmäisen kaasutoimituspäivän alkamiseen.

Kaasunmittausjärjestelmä tarkoittaa kaasun mittaustilastoja, joka sisältää määrämittauksen ja tarvittaessa laadun analysoinnin sekä mittaustietojen tallentamisen, kunnes mittaustiedot luetaan joko etäluennalla tai manuaalisesti.

Kaasupörssi on Tasehallinnan verkkosääntöjen 312/2014/EY 22(3) mukaisesti järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan etukäteen määrittelemä ja Energiaviraston vahvistama markkinapaikka, jossa toteutuneiden kauppojen hintoja järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käyttää viitehintoina määritellesään tasepoikkeamamaksuja ja jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa tasekaasusta tasapainottaakseen Suomen maakaasujärjestelmää. Kaasupörssi voi myös välittää kauppvoja kaasuenergiasta shipperien ja traderien välillä.

Kaasutoimituspäivä on ajanjakso alkaen klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai klo 4.00 UTC (kesäaikaan) ja päättyen seuraavana vuorokautena klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai klo 4.00 UTC (kesäaikaan).

Kapasiteetti on siirtokapasiteetti muodossa kWh/tunti syötettynä siirtoverkkoon tai otettuna siirtoverkosta ja joka voidaan varata järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta.

Kapasiteettijakso on mikä tahansa ajanjakso, jolle kapasiteettia tarjotaan.

Kapasiteettisopimus on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ja shipperin välinen sopimus, jossa on sovittu shipperin oikeudesta käyttää siirtokapasiteettia. Kapasiteettisopimus syntyy, kun järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija hyväksyy shipperin kapasiteettivarauspöynnön. Kapasiteettisopimus muodostuu kapasiteettijaksolle yhdestä tai useammasta kapasiteettituotteesta.

Kapasiteettivarauspöyntö on shipperin asettama tilaus kapasiteetista.

Kaupankäynti-ilmoitus on shipperin ja traderin virtuaalisen kauppapaikan antama ilmoitus kaasumääristä (muodossa kWh/h), joka siirtyy luovutuksen tekevältä osapuolelta hankinnan tekeväälle osapuolelle kaasutoimituspäivänä D.

Kuluttajalla tarkoitetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa, joka hankkii kulutushyödykkeen pääasiassa muuhun tarkoitukseen kuin harjoittamaansa elinkeinotoimintaa varten.

Käyttöpaikka tarkoittaa maakaasujärjestelmän fyysistä pistettä, johon maakaasua toimitetaan loppukäyttäjälle.

Käyttöpaikkarekisteri on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylläpitämä rekisteri, jossa säilytetään tietoja jakeluverkkojen käyttöpaikoista, biokaasun syöttöpisteistä ja jakeluverkkoihin liitetyistä LNG:n syöttöpisteistä.

LNG:n syöttöpiste tarkoittaa fyysistä pistettä, jossa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutettua maakaasua syötetään siirtoverkkoon tai siirtoverkkoon liittyneeseen jakeluverkkoon.

LNG:n virtuaalinen syöttöpiste tarkoittaa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutetun maakaasun virtuaalista syöttöpistettä, jossa syötetään nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistossa kaasutettu maakaasu kaupallisesti Suomen maakaasujärjestelmään. Tämä sisältää siirtoverkkoon ja jakeluverkkoihin liitetyt LNG:n syöttöpisteet siten, että LNG:n syöttöpisteistä on aina kaupallinen pääsy virtuaaliseen kauppapaikkaan joko suoraan siirtoverkosta tai siirtoverkon ja jakeluverkon välisestä rajapisteestä.

Loppukäyttäjä on siirto- tai jakeluverkkoon liittynyt osapuoli, joka ostaa kaasua omaan käyttöönsä.

Markkinaosapuolia ovat shipperit, vähittäismyyjät, siirtoverkon loppukäyttäjät, traderit ja biokaasun verkkoonsyöttäjät.

Markkinaosapuolirekisteri on rekisteri, johon kaikkien shipperien, traderien, vähittäismyyjien, siirtoverkon loppukäyttäjien, biokaasun verkkoonsyöttäjien, jakeluverkonhaltijoiden, nesteytetyn maakaasun käsittelylaitosten haltijoiden ja siirtoverkonhaltijoiden on rekisteröidyttävä. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on vastuussa markkinaosapuolirekisterin ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Määränjako on kaasumäärä, joka on jaettu shipperille hyväksytyyn nominaatioon, shipperille tai traderille hyväksytyyn kaupankäynti-ilmoitukseen tai shipperille käyttöpaikan tai biokaasun syöttöpisteen mittaustietoihin perustuen.

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteisto tarkoittaa vastaanottoasemaa, jota käytetään maakaasun nesteyttämiseen tai nesteytetyn maakaasun tuontiin, purkamiseen ja kaasuttamiseen, mukaan lukien lisäpalvelut ja tilapäinen varastointi, joita tarvitaan kaasuttamiseen ja kaasun toimittamiseen sen jälkeen siirtoverkkoon, ei kuitenkaan varastointiin käytettäviä vastaanottoaseman osia.

Nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston haltija tarkoittaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka nesteyttää maakaasua tai tuo, purkaa ja kaasuttaa nesteytettyä maakaasua ja on vastuussa nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteiston toiminnasta.

Nominaatio on shipperin järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle antama ilmoitus suunnittelemaansa maakaasumäärästä, jonka shipper aikoo syöttää tai ottaa maakaasujärjestelmästä tietyssä fyysisessä tai virtuaalisessa pisteessä.

Nykyinen vähittäismyyjä tarkoittaa vähittäismyyjää, joka toimittaa käyttöpaikkaan maakaasua ennen vähittäismyyjän vaihtamista.

Ottopiste on fyysinen piste, jossa maakaasun siirtäminen siirtoverkossa päättyy ja jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija kapasiteettisopimuksen mukaisesti luovuttaa maakaasun shipperille.

Ottovyöhyke on virtuaalinen piste, johon shipperien on varattava järjestelmävastaavalta siirtoverkonhaltijalta kapasiteettituotteita kaasun siirtämiseksi virtuaalisesta kauppapaikasta Suomen maakaasujärjestelmään liittyneille loppukäyttäjille.”

Portaali on järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan internet-pohjainen käyttöliittymä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan sähköisille palveluille, jotka edellyttävät käyttäjältä kirjautumista ja pääsyoikeussopimuksen solmimista järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa.

Puitesopimukset tarkoittavat shipperin, traderin, siirtoverkon loppukäyttäjän, biokaasun verkkoosyöttäjän ja vähittäismyyjän puitesopimuksia, jotka em. osapuolet solmivat järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja jossa osapuolet sitoutuvat noudattamaan näitä koskevia markkinasääntöjä ja muita järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ko. markkinaosapuolta koskevia ehtoja.

Päivittäin luettava käyttöpaikka tarkoittaa etäluettavalla mittauslaitteistolla varustettua käyttöpaikkaa, jonka mittauslaitteisto luetaan päivittäin.

Rajapiste tarkoittaa maakaasuverkon fyysistä pistettä, jossa maakaasu siirtyy siirtoverkosta jakeluverkkoon tai jakeluverkosta toiseen jakeluverkkoon. Biokaasun virtuaalisen syöttöpisteen sekä LNG:n virtuaalisen syöttöpisteen yhteydessä rajapisteellä tarkoitetaan myös siirtoverkon ja jakeluverkon välistä pistettä, jossa maakaasu siirtyy kaupallisesti jakeluverkosta siirtoverkkoon.

Renominaatio on ilmoitus, jolla shipper voi muuttaa aiemmin voimassa olleita hyväksytyjä nominaatioitaan koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi.

Renominaatiokierros tarkoittaa siirtoverkonhaltijan suorittamaa menettelyä, jossa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee shipperin renominaatiot ja lähettää shipperille menettelyn tuloksena hyväksytyt nominaatiot.

Shipper on elinkeinonharjoittaja, joka on rekisteröitynyt markkinaosapuolirekisteriin ja jolle verkonhaltija siirtää kaasumääriä siirto- ja jakeluverkoissa. Shipper vastaa valtioneuvoston asetuksen 1008/2019 määritelmää tukkumarkkinaosapuolesta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla ja varaa siirtoverkon siirtokapasiteettia.

Siirtoverkon loppukäyttäjä on elinkeinonharjoittaja, joka kuluttaa ja toimittaa maakaasua siirtoverkkoon liitetyissä käyttöpaikoissa.

Suomen maakaasujärjestelmän muodostavat maakaasun siirtoverkko ja siihen liitetyt jakeluverkot. Maakaasujärjestelmään kuuluvat myös kaikki näihin verkkoihin liitetyt nesteytetyn maakaasun käsittelylaitteistot, uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tuotantolaitokset ja kaasuvälyt sekä kaasun käyttöpaikat.

Syöttöpiste on fyysinen piste, jossa shipper syöttää maakaasua siirtoverkkoon vierekkäisestä maakaasujärjestelmästä tai biokaasua siirto- tai jakeluverkkoon ja josta siirto Suomen maakaasujärjestelmässä alkaa.

Tasevastaavalla tarkoitetaan taseryhmää ylläpitävää tukkumarkkinaosapuolta, jonka tasehallintasalkun epätasapainon järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tasapainottaa.

Taseryhmä tarkoittaa maakaasujärjestelmän fyysisiä syöttö- ja ottopisteitä, jotka on yhdistetty samaan tasehallintasalkkuun syöttöjen ja ottojen yhteen laskemista ja maakaasukaupankäynnin selvittämistä varten.

Tasevastaava shipper tai trader on taseryhmää hallinnoiva shipper tai trader, joka vastaa taseryhmän taseesta suhteessa järjestelmävastaavaan siirtoverkonhaltijaan ja siten yksin ko. taseryhmästä kaikista tasevastuuseen kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Toinen korjaus on korjaus, joka tehdään joka huhtikuussa edeltävän kalenterivuoden kaikille 12 toimituskuukaudelle ja joka perustuu ensimmäisen korjauksen jälkeen toimitettuihin viimeisimpiin korjattuihin mittaustietoihin.

Toimitussuhde tarkoittaa maakaasun toimitusta, jossa siirtokapasiteettia varaava tukkumarkkinaosapuoli toimittaa asiakkaalleen kaiken tämän tarvitseman maakaasun, maakaasun toimitusta, jossa siirtokapasiteettia varaava tukkumarkkinaosapuoli tasapainottaa asiakkaansa maakaasun hankinnan ja käytön erotuksen toimittamalla puuttuvan maakaasumäärän tai vastaanottamalla ylijäämän kunkin taseselvitysjakson aikana, sekä uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan kaasun tai maakaasumarkkinalain (587/2017 muutoksineen) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun muun kaasun toimitusta maakaasujärjestelmään siirtokapasiteettia varaavalle tukkumarkkinaosapuolelle.

Toimitusvelvollinen vähittäismyyjä on maakaasumarkkinalain (587/2017 muutoksineen) 44 pykälässä tarkoitettu vähittäismyyjä. Jos jakeluverkonhaltijan toiminta-alueella ei ole vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima, toimitusvelvollisuus on sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun maakaasun määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta maakaasusta on kyseisellä toiminta-alueella suurin.

Trader vastaa valtioneuvoston asetuksen 1008/2019 määritelmää tukkumarkkinaosapuolesta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla, mutta ei solmi kapasiteettisopimuksia siirtoverkonhaltijan kanssa eikä käy jälkimarkkinakauppaa siirtokapasiteetista.

Tukkumarkkinaosapuolella tarkoitetaan markkinaosapuolta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla ja varaa siirtoverkon siirtokapasiteettia, sekä markkinaosapuolta, joka hankkii tai toimittaa maakaasua tukkumarkkinoilla, mutta ei solmi kapasiteettisopimuksia siirtoverkonhaltijan kanssa eikä käy jälkimarkkinakauppaa siirtokapasiteetista.

Täsmäytys on menettely, jossa kaasumääriä verrataan toisiinsa ja yhdenmukaisestetaan shippereille jaettavat määrät molemmin puolin tiettyä yhteenliitännäpistessä, jonka tuloksena kaasumäärät hyväksytään shippereille.

Uusi vähittäismyyjä tarkoittaa vähittäismyyjää, joka on tehnyt ilmoituksen maakaasun toimituksen alkamisesta käyttöpaikkaan ja jolle käyttöpaikan uusi maakaasun toimitus on siirtynyt tai siirtymässä.

Validoidut mittaustiedot ovat kulutustietoja, joiden oikeellisuus on varmistettu verkonhaltijan toimesta määränjakoa varten.

Vähittäismyyjä on elinkeinonharjoittaja, joka toimittaa kaasua jakeluverkonhaltijan jakeluverkon kautta välittömästi loppukäyttäjille.

OSA I. Tukumarkkina

3 Toimitussuhteen ilmoittaminen ja päättäminen

3.1 Uudet toimitussuhteet

Shipperin uuden toimitusosapuolen on ilmoitettava tiedot uudesta toimitussuhteesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa. Shipperin on annettava hyväksymisilmoitus toimitussuhteelle portaalissa. Ilmoitukset on tehtävä vähintään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jolloin toimitussuhteen on oltava voimassa.

3.2 Toimitussuhteen päätyminen

Shipperin tai tähän toimitussuhteessa olevan osapuolen on annettava ilmoitus olemassa olevan toimitussuhteen päättymisestä viimeistään kolme kaasutoimituspäivää ennen ensimmäistä kaasutoimituspäivää, jona toimitussuhde ei ole enää voimassa. Ilmoitus tehdään järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on rekisteröitävä toimitussuhteen päätyminen viimeistään klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai klo 15.00 UTC (kesäaikaan) sitä kaasutoimituspäivää edeltävänä kaasutoimituspäivänä, jona toimitussuhde päättyy.

4 Nominointi ja kaupankäynti-ilmoitukset

Shipperin on nominoitava järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle kaasutoimituspäivänä toimitettavat kaasumäärät Imatran valtakunnallisessa rajapisteessä, Balticconnectorin yhteenliitännäispisteessä ja LNG:n virtuaalisessa syöttöpisteessä. Jos nominointia tai renominointia ei tehdä, shipperillä ei ole oikeutta saada kaasua siirrettyksi.

Viimeisin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ennen määräajan päättymistä shipperiltä vastaanottama nominaatio tai renominaatio katsotaan shipperin voimassa olevaksi nominaatioksi tai renominaatioksi.

4.1 Nominointi ennen kaasutoimituspäivää

Shippereiden on lähetettävä nominaatiot järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle aikaisintaan kaasutoimituspäivänä D-400 ja viimeistään kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Lähetettyä nominaatiota voi korjata em. määräajan päättymiseen saakka. Vaikka shipper ei lähettäisi nominaatioita em. määräaikaan mennessä, shipperillä on mahdollisuus tehdä renominaatioita em. määräajan jälkeen, kuten kohdassa 4.2 on esitetty.

Shipperin on lähetettävä järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle:

- (i) Nominaatiot syöttöpisteistä (Imatra, Balticconnector, LNG:n virtuaalinen syöttöpiste)

Shipperin on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/tunti, jotka shipper aikoo syöttää järjestelmään syöttöpisteestä kaikkina kaasutoimituspäivän tunteina sisältäen tiedot shipperin vastapuolen osapuolitunnuksesta.

(ii) Nominaatiot biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi vaatia shipperiltä nominaatioita biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle tai yksittäisille biokaasun syöttöpisteille. Jos nominaatioita biokaasun virtuaaliselle syöttöpisteelle tai yksittäisille biokaasun syöttöpisteille vaaditaan maakaasujärjestelmän toimitusvarmuuden ylläpitämiseksi, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa shippereille hyvissä ajoin etukäteen, mistä alkaen nominointivelvollisuus on voimassa ja mitä pisteitä nominointivelvollisuus koskee. Jos nominaatioita vaaditaan, ne annetaan muodossa kWh/tunti jokaiselle kaasutoimituspäivän tunnille.

(iii) Nominaatiot ottovyöhykkeellä

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi vaatia shipperiltä nominaatioita ottovyöhykkeelle tai yksittäisille ottovyöhykkeen ottopisteille. Jos nominaatioita yksittäisille ottovyöhykkeen ottopisteille vaaditaan maakaasujärjestelmän toimitusvarmuuden ylläpitämiseksi, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa shippereille hyvissä ajoin etukäteen, mistä alkaen nominointivelvollisuus on voimassa ja mitä pisteitä nominointivelvollisuus koskee. Jos nominaatioita vaaditaan, ne annetaan muodossa kWh/tunti jokaiselle kaasutoimituspäivän tunnille.

(iv) Nominaatiot ottopisteille (Balticconnector)

Shipperin on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/tunti, jotka shipper luovuttaa ottopisteessä kunakin kaasutoimituspäivän tuntina sekä shipperin vastapuolen osapuolitunnus. Jos shipperillä on ottopisteessä useita vastapuolia, shipper ilmoittaa kaasumäärät, jotka luovutetaan kullekin vastapuolelle kaasutoimituspäivän tunteina.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa shipperille kaasutoimituspäivänä D-1 klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä:

- a) onko kaasutoimituspäivää D koskevat nominaatiot hyväksytyt ja
- b) onko yhtä tai useampaa nominaatioista pienennetty tai hylätty

Nominaatiot, jotka on hyväksyty sellaisenaan tai pienennettynä, ovat hyväksytyjä nominaatioita.

4.2 Renominointi koko kaasutoimituspäiväksi tai kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi

Shipperin nominaatioita, jotka on tehty kaasutoimituspäivänä D-1 klo 13.00 UTC (talviaikaan) ja klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä (ks. kohta 4.1 a) edellä), voidaan muuttaa renominaatioilla koko kaasutoimituspäiväksi alkaen kaasutoimituspäivänä D-1 klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan) ja kaasutoimituspäivänä D-1 klo 3.00 UTC (talviaikaan) ja klo 2.00 UTC (kesäaikaan) saakka. Tästä määräajasta eteenpäin tehdyt renominaatiot tehdään kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi. Viimeinen mahdollinen renominaatio kaasutoimituspäivän jäljellä oleviksi tunneiksi voidaan antaa kaasutoimituspäivänä D klo 2.00 UTC (talviaikaan) ja klo 1.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Uusi renominaatiokierros käynnistyy tasatunnein. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava renominaation hyväksymisestä, hylkäämisestä tai pienentämisestä renominaation vastaanottamista seuraavaan kolmanteen tasatuntiin mennessä. Ilmoituksessa annetaan seuraavat tiedot:

- (i) onko renominaatiot hyväksytyt ja

- (ii) onko yhtä tai useampaa renominaatiota pienennetty tai hylätty.

Renominaatiot, jotka on hyväksytty edellä esitetyllä menettelyllä, muodostavat kaasutoimituspäivän hyväksytyt nominaatiot koko kaasutoimituspäiväksi tai sen jäljellä oleviksi tunneiksi. Hyväksytyt nominaatiot astuvat voimaan renominaation vastaanottamista seuraavana kolmantena tasatuntina. Esim. kaasutoimituspäivänä klo 22.50 UTC (talviaikaan) vastaanotettu renominaatio astuu siten voimaan klo 1.00 UTC (talviaikaan) ja klo 23.10 UTC (talviaikaan) vastaanotettu klo 2.00 UTC (talviaikaan).

4.3 Kaupankäynti-ilmoitukset

Jos shipper tai trader haluaa tehdä kaupankäynti-ilmoituksia järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta, shipperin tai traderin on valtuutettava yksi tai useampi yhteysosapuoli järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalissa kaupankäynti-ilmoitusten lähettämiseen.

Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen sähköistä sanomaviesteillä edellyttää, että shipper tai trader täyttää järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan asettamat tiedonvaihtoa koskevat vaatimukset.

4.3.1 Ehdot kaasun omistajanvaihdoksille

Ennen kaupankäynti-ilmoituksen lähettämistä osapuolella täytyy olla:

- i. solmittuna shipperin tai traderin puitesopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa ja
- ii. hallussaan kaupan vastapuolen osapuolitunnus.

Jos edeltäviä ehtoja ei täytetä, kaupankäynti-ilmoitus hylätään. Tämän lisäksi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi hylätä kaupankäynti-ilmoituksen, jos se sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja, ilmoitus on saapunut ko. ilmoitukseen sovellettavan viimeistään-määräajan jälkeen tai ilmoituksen lähettäjällä ei ole oikeutta lähettää kaupankäynti-ilmoituksia.

4.3.2 Kaupankäynti-ilmoitusten lähettäminen

- a) Kaupankäynti-ilmoituksia voi lähettää virtuaaliseen kauppapaikkaan aikaisintaan kaasutoimituspäivänä D-400 ja viimeistään kaasutoimituspäivänä D klo 3.30 UTC (talviaikaan) ja klo 2.30 UTC (kesäaikaan) mennessä. Riippumatta siitä käyttääkö shipper tai trader portaalia vai sähköisiä sanomaviestejä kaupankäynti-ilmoitusten lähettämiseen, kaupankäynti-ilmoituksessa on annettava seuraavat tiedot:
  - i. Luovutuksen tekevän osapuolen kaupankäynti-ilmoitukset
    - Kaasumäärät yksikössä kWh/h, jotka luovutuksen tekevä osapuoli aikoo luovuttaa kaasutoimituspäivänä virtuaalisen kauppapaikan kautta sekä hankinnan tekevän osapuolen osapuolitunnus. Jos hankinnan tekeviä osapuolia on useita, luovutuksen tekevän osapuolen on ilmoitettava luovutettavat kaasumäärät yksikössä kWh/h jokaista hankinnan tekevää osapuolta kohden.
  - ii. Hankinnan tekevän osapuolen kaupankäynti-ilmoitukset

Kaasumäärät yksikössä kWh/h, jotka hankinnan tekevä osapuoli aikoo hankkia kaasutoimituspäivänä virtuaalisen kauppapaikan kautta sekä luovutuksen tekevän osapuolen osapuolitunnus. Jos luovutuksen tekeviä osapuolia on useita, hankinnan tekevän osapuolen on ilmoitettava kaasumäärät muodossa kWh/h jokaista luovutuksen tekevää osapuolta kohden.

- b) Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija käsittelee ja vahvistaa saapuneet uudet kaupankäynti-ilmoitukset puolen tunnin välein kaasutoimituspäivää edeltävänä päivänä klo 13 UTC (talviaikaan) tai klo 12 UTC (kesäaikaan) alkaen. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vahvistaa sekä luovutuksen että hankinnan tekeväälle osapuolelle seuraavat tiedot:
- i. onko lähetetyt kaupankäynti-ilmoitukset kaasutoimituspäivää D varten hyväksytyt;
  - ii. onko yhtä tai useampaa kaupankäynti-ilmoituksista pienennetty tai hylätty tai
  - iii. onko yhtä tai useampaa kaupankäynti-ilmoituksista pienennetty tai hylätty järjestelmävastaavan suorittaman täsmäytyksen tuloksena.
- c) Kaupankäynti-ilmoitukset, jotka on hyväksytty tai pienennetty ovat hyväksytyjä kaupankäynti-ilmoituksia. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tiedottaa kaupan vastapuolia näiden antamista kaupankäynti-ilmoituksista ja hyväksytyistä kaupankäynti-ilmoituksista tarvittavassa laajuudessa.
- d) Jos osapuoli tai kaasupörssin kauppohenkilöstö ei ole lähettänyt kaupankäynti-ilmoituksia järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle virtuaaliseen kauppapaikkaan, kaupankäynti-ilmoituksia ei rekisteröidä.

Osapuoli voi tehdä yhden kaupankäynti-ilmoituksen jokaista vastapuolta kohden virtuaalisessa kauppapaikassa. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastaanottamaa tai hyväksymää kaupankäynti-ilmoitusta voi muuttaa lähettämällä uuden kaupankäynti-ilmoituksen, joka korvaa aiemmin lähetetyn.

4.3.3 Kaupankäynti-ilmoitukset kaasupörssissä solmituista kaupoista

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi hylätä kaasupörssissä solmitun kaupan kaupankäynti-ilmoituksen, mikäli shipperillä tai traderilla ei ole:

- i. solmittuna shipperin tai traderin puitesopimus järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kanssa tai
- ii. riittävä luottokelpoisuus järjestelmävastaavaa siirtoverkonhaltijaa kohtaan.

Virtuaalisen kauppapaikan vastaanottama kaupankäynti-ilmoitus kaupan selvittäjältä on voimassa, vaikka shipper tai trader on ilmoittanut erilaisia määriä itse tai ei ole ilmoittanut mitään virtuaaliseen kauppapaikkaan kaasupörssissä solmituista kaupoista.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija toimittaa shippereille ja tradereille kauppohenkilöstö selvittäjältä vastaanottamansa hyväksytyt kaupankäynti-ilmoitukset tiedoksi päivää ennen ja kaasutoimituspäivän sisäisesti.

4.3.4 Täsmäytysmenettely virtuaalisessa kauppapaikassa

Jos shipperin tai traderin viimeisin kaupankäynti-ilmoitus ei vastaa shipperin vastapuolten viimeisimpiä kaupankäynti-ilmoituksia virtuaalisessa kauppapaikassa, hyväksytyt ilmoitukset pienennetään pienempään ilmoitetuista arvoista. Poikkeuksena tästä kuitenkin on, että kaasupörssin kauppohenkilöstö selvittäjän kaupankäynti-ilmoituksia pidetään aina oikeina, kuten on esitetty kohdassa 4.3.3.

4.4 Nominaatioihin ja kaupankäynti-ilmoituksiin sovellettava tiedonvaihto

Shipperin ja traderin on noudatettava järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kulloinkin voimassa olevia tiedonvaihtostandardeja. Shipper tai trader voi vaihtaa tietoja seuraavilla menetelmillä:

- a) kaupankäynti-ilmoitukset ja nominointi sähköisillä sanomaviesteillä XML-formaatissa Edig@s-standardin mukaisesti tai muun järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hyväksymän tiedonvaihtostandardin mukaisesti ja/tai
- b) kaupankäynti-ilmoitukset ja nominaatiot manuaalisesti järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan portaalin kautta.

5 Määränjako

Imatran valtakunnallisessa rajapisteessä, Balticconnectorin yhteenliitännäspisteessä ja LNG:n virtuaalisessa syöttöpisteessä katsotaan määränjaossa shipperille toimitetuiksi shipperin hyväksytyjä nominaatioita vastaavat kaasumäärät.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo määränjaossa shipperille siirtoverkkoon toimitetuksi shipperille biokaasusalkuissa kuuluvista biokaasun syöttöpisteistä mitatun maakaasumäärän.

Shipperin toimitusmäärä biokaasun syöttöpisteistä ei saa ylittää shipperin biokaasun virtuaalista syöttöpistettä koskevien kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua määrää.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija katsoo määränjaossa shipperille toimitetuksi jakeluverkoissa ja siirtoverkossa ko. shipperille toimitussuhteiden perusteella kuuluvien käyttöpaikkojen mitatun kaasumäärän. Määrä ei kuitenkaan saa ylittää shipperin ottovyöhykkeen kapasiteettisopimusten yhteenlaskettua maksimimäärää.

Hyväksytyt kaupankäynti-ilmoitukset toimivat shipperin tai traderin määränjakona kaasunenergian omistajanvaihdoksista ko. kaasutoimituspäivänä. Tähän sisältyvät osapuolen kahdenväliset sekä kaasupörssissä solmitut kaupat ko. kaasutoimituspäivänä.

6 Tiedonantovelvoitteet ja taseselvitystietojen raportointi

6.1.1 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet tasevastaavaa kohtaan ennen kaasutoimituspäivää

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on toimitettava kullekin tasevastaavalle ennuste tämän taseryhmän jäsenten ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kaasutoimituspäivän yhteenlasketusta odotetusta kulutuksesta muodossa kWh/d kaasutoimituspäivää edeltävänä kaasutoimituspäivänä D-1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

6.1.2 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonantovelvollisuudet tasevastaavia kohtaan kaasutoimituspäivän aikana

Kaasutoimituspäivän alkuun klo 5.00 UTC (talviaikaan) tai klo 4.00 UTC (kesäaikaan) mennessä järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan maakaasujärjestelmän vihreän vyöhykkeen ko. kaasutoimituspäiväksi. Vihreä vyöhyke kuvaa sitä aluetta, jolla järjestelmän kaasutoimituspäivän ennustettu tasepoikkeama saa kaasutoimituspäivän sisällä vaihdella ennen kuin järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa kaasutoimituspäivän sisäisiä tasehallintatoimenpiteitä ostamalla tai myymällä kaasua kaasupörssissä tai tekemällä päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla.

Kaasutoimituspäivänä klo 5.45 UTC (talviaikaan) tai klo 4.45 UTC (kesäaikaan) alkaen järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan maakaasujärjestelmän ennustetun tasepoikkeaman kaasutoimituspäivälle sekä päivittää tätä ennustetta tunneittain klo 1.45 UTC (talviaikaan) tai klo 0.45 UTC (kesäaikaan) saakka.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija tarjoaa kullekin tasevastaavalle tiedot tämän taseryhmän jäsenkohtaisista kaasutoimituspäiväkohtaisista biokaasun verkkoon syötöistä siirtoverkossa ja kaasutoimituspäiväkohtaisista kulutuksista taseryhmään kuuluvien siirtoverkon loppukäyttäjien käyttöpaikoilla netotettuna. Tiedot toteutuneista siirtomääristä toimitetaan seuraavaan tasatuntiin mennessä kunkin toimitustunnin päättymisen jälkeen. Kaasutoimituspäivän ensimmäisen tunnin kulutustiedot ovat siten saatavilla klo 7.00 UTC (talviaikaan) tai 6.00 UTC (kesäaikaan) mennessä ja viimeisen klo 7.00 UTC (talviaikaan) tai 6.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivänä D+1. Jokainen päivitys kattaa kaasumäärät kaasutoimituspäivän D alusta alkaen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija lähettää ennusteet tasevastaaville näiden taseryhmään kuuluvien jäsenten ei-päivittäin luettavia käyttöpaikkoja koskevasta kaasutoimituspäivän ennusteesta kaasutoimituspäivänä D klo 13.00 UTC (talviaikaan) tai klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

6.1.3 Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tasehallintatoimenpiteet kaasutoimituspäivän aikana

Jos maakaasujärjestelmän kaasutoimituspäivän ennustettu tasepoikkeama on keltaisella vyöhykkeellä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä tai tehdä päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa päivänsisäisillä tuotteilla tai tehdä päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla osittain tai kokonaan siitä kaasumäärästä, joka vastaa erotusta järjestelmän viimeisimmän kaasutoimituspäivän ennustetun tasepoikkeaman ja sen kaasumäärän välillä, johon vihreän ja keltaisen vyöhykkeen raja on määritelty. Erotus pyöristetään pienimpään mahdolliseen kaasupörssin mahdollistamaan kaupankäyntiyksikköön. Niin pitkään kuin järjestelmän ennustettu tasepoikkeama on keltaisella vyöhykkeellä, järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija voi käydä kauppaa kaasupörssissä tai tehdä päivänsisäisiä tilauksia tasehallintapalvelusopimuksilla joka tunti alkaen klo 9.00 UTC (talviaikaan) tai klo 8.00 UTC (kesäaikaan) kaasutoimituspäivän viimeisen toimitustunnin alkamiseen saakka.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija julkaisee portaalissaan tiedot järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kaasupörssissä solmimien kauppojen korkeimmasta ostohinnasta ja alhaisimmasta myyntihinnasta.

6.2 Alustava taseselvitys kaasutoimituspäivänä D+1...M+5D

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa jokaisen kaasutoimituspäivän D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin tasevastaavalle ensimmäisen alustavan taseselvityksen tulokset edeltävältä kaasutoimituspäivältä D siirtoverkon validoituihin mittaustietoihin ja shipperien laskennallisiin toimitusosuuksiin jakeluverkoissa perustuen.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltija julkaisee jokaisen kaasutoimituspäivän D+1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) ja klo 11.00 UTC (kesäaikaan) mennessä järjestelmän tasepoikkeaman edeltävältä kaasutoimituspäivältä D validoituihin mittaustietoihin perustuen.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää kaasukuukauden kaasutoimituspäivien alustavan taseselvityksen tuloksia päivittäin siihen saakka, kunnes lopullisen taseselvityksen tulokset ovat saatavilla. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa kaasutoimituspäivästä D+2 alkaen klo 15.00 UTC (talviaikaan) ja klo 14.00 UTC (kesäaikaan)

mennessä kullekin tasevastaavalle alustavan taseselvityksen tulokset kaasutoimituspäivältä D validoituihin mittaustietoihin perustuen.

6.3 Lopullinen taseselvitys M+6D

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ilmoittaa jokaisen kaasukuukauden M+1 kuudentena kaasutoimituspäivänä klo 8.00 UTC (talviaikaan) ja klo 7.00 UTC (kesäaikaan) mennessä kullekin tasevastaavalle lopullisen taseselvityksen tulokset edeltävän kaasukuukauden M kaikilta kaasutoimituspäiviltä D validoituihin mittaustietoihin perustuen.

6.4 Ensimmäinen ja toinen korjaus

Tasevirheitä korjataan jokaisen toimituskuukauden osalta kaksi kertaa. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija suorittaa ensimmäisen korjauskierroksen kolmantena kaasukuukautena toimituskuukauden jälkeen (esim. joulukuun ensimmäinen korjauslaskenta suoritetaan maaliskuussa) ja toinen toimituskuukautta seuraavan kalenterivuoden huhtikuussa kaikille edeltävän kalenterivuoden 12 toimituskuukaudelle. Tämän jälkeen tasevirheitä ei markkinaosapuolten välillä enää korjata muutoin kuin poikkeussyistä tai osapuolten kahdenvälisellä sopimuksella.

OSA II. Vähittäismarkkina

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ylläpitää maakaasun vähittäismarkkinan keskitetyn tiedonvaihdon järjestelmää, johon viitataan alla termillä kaasudatahub. Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaanottaa ja välittää mittaustietoja, käyttöpaikkatietoja sekä muita taseselvitykseen liittyviä tietoja kaasudatahubin kautta.

7 Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kulutusennusteet

Jakeluverkonhaltijan on toimitettava kaasudatahubiin ennuste jakeluverkkoalueen ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kaasutoimituspäivän yhteenlasketusta odotetusta kulutuksesta muodossa kWh/d kaasutoimituspäivää edeltävänä päivänä D-1 klo 11.00 UTC (talviaikaan) tai 10.00 UTC (kesäaikaan) mennessä.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija välittää edellä esitetyn ennusteen tiedoksi jakeluverkon toimitusvelvollisen vähittäismyyjän shipperille portaalissa kaasutoimituspäivää edeltävänä päivänä D-1 klo 12.00 UTC (talviaikaan) tai klo 11.00 UTC (kesäaikaan mennessä).

8 Mittaustietojen ilmoittaminen

8.1 Päivittäin luettavien mittaustietojen ilmoittaminen

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava siirtoverkon ja jakeluverkonhaltijan jakeluverkkojen välisten rajapisteiden mittaustiedot (tuntikohtainen kaasumäärä ja tuntikohtainen lämpöarvo) kaasudatahubissa jakeluverkonhaltijalle alla esitetyn aikataulun mukaisesti:

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan vastuulle kuuluvat tiedot	Määräaika
Siirtoverkon ja jakeluverkkojen välisten rajapisteiden alustavat mittaustiedot kaasutoimituspäivältä D	D+1 klo 8.00 UTC (talviaikaan) tai klo 7.00 UTC (kesäaikaan)
Siirtoverkon ja jakeluverkkojen välisten rajapisteiden mittaustiedot kaasukuukauden M kaikilta kaasutoimituspäiviltä D	M+4 klo 13.00 UTC (talviaikaan) ja klo 12.00 UTC (kesäaikaan) mennessä
Siirtoverkon ja jakeluverkkojen välisten rajapisteiden korjatut mittaustiedot kaasukuukauden M kaikilta kaasutoimituspäiviltä D	Viimeistään viisi vuorokautta ennen kaasukuukautta M seuraavan kolmannen kaasukuukauden alkua
Siirtoverkon ja jakeluverkkojen välisten rajapisteiden korjatut mittaustiedot kalenterivuoden kaikilta kaasutoimituspäiviltä D	Viimeistään viisi vuorokautta ennen seuraavan kalenterivuoden huhtikuun alkua

D tarkoittaa kohteena olevaa kaasutoimituspäivää.

M tarkoittaa kohteena olevan kaasukuukauden kaikkia kaasutoimituspäiviä D.

Jakeluverkonhaltijan on toimitettava kaasudatahubiin seuraavat mittaustiedot:

- päivittäin luettavien käyttöpaikkojen tuntikohtaiset kaasumäärät, jos saatavilla tuntikohtaisina, tai kaasutoimituspäiväkohtaiset kaasumäärät,

- päivittäin luettavien käyttöpaikkojen lämpöarvot kaasutoimituspäiväkohtaisesti mittausalueittain,
- tuntikohtaiset kaasumäärät ja tuntikohtaiset lämpöarvot jokaisesta jakeluverkkoon liitetystä biokaasun syöttöpisteestä ja LNG:n syöttöpisteestä ja
- kahden jakeluverkon välisen rajapsteen tunti- tai kaasutoimituspäiväkohtaiset kaasumäärät ja lämpöarvot (mitatut lämpöarvot tai lämpöarvon mittausalue), jos jakeluverkossa on rajapiste toisen jakeluverkon kanssa. Mittaustiedot on ilmoitettava tuntikohtaisina, jos ne ovat tuntikohtaisina saatavilla. Velvollisuus ilmoittaa rajapsteen mittaustiedot on sillä jakeluverkonhaltijalla, joka huolehtii rajapsteen mittausten järjestämisestä.

Jakeluverkonhaltijan on ilmoitettava edellä esitetyt mittaustiedot kaasudatahubissa alla esitetyn aikataulun mukaisesti:

Jakeluverkonhaltijan vastuulle kuuluvat tiedot	Määräaika
Ensimmäiset alustavat kaasutoimituspäiväkohtaiset mittaustiedot kaasutoimituspäivältä D	D+2 klo 14.00 UTC (talviaikaan) tai 13.00 UTC (kesäaikaan) mennessä
Päivitetyt alustavat kaasutoimituspäiväkohtaiset mittaustiedot kaasutoimituspäivältä D	M+4 loppuun mennessä
Lopulliset kaasutoimituspäiväkohtaiset mittaustiedot kaasukuukauden M kaikilta kaasutoimituspäiviltä D	M+5 klo 14.00 UTC (talviaikaan) tai 13.00 UTC (kesäaikaan) mennessä
Korjatut mittaustiedot kaasukuukauden M kaikkien kaasutoimituspäivien D osalta	Kaasukuukautta M seuraavan kolmannen kaasukuukauden alkuun mennessä
Korjatut mittaustiedot kaikkien kalenterivuoden kaasutoimituspäivien D osalta	Seuraavan kalenterivuoden huhtikuun alkuun mennessä

D tarkoittaa kohteena olevaa kaasutoimituspäivää.

M tarkoittaa kohteena olevan kaasukuukauden kaikkia kaasutoimituspäiviä D.

Jakeluverkonhaltijan on arvioitava puuttuvat mittaustiedot kaasudatahubiin viimeistään lopullisten mittaustietojen lähettämiseen mennessä. Käyttöpaikalla ei voi olla negatiivista kulutusta tai biokaasun syöttöpisteellä ja LNG:n syöttöpisteellä negatiivista verkkoon syöttöä.

8.2 Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen kulutustietojen ilmoittaminen

Ei-päivittäin luettavien käyttöpaikkojen osalta jakeluverkonhaltijan on toimitettava kulutustiedot suoraan toimitusvelvolliselle vähittäismyyjälle vähintään kerran vuodessa.

Jakeluverkonhaltijan on lähetettävä kulutustiedot toimitusvelvolliselle vähittäismyyjälle silloin, kun käyttöpaikassa tehdään muutos ei-päivittäin luettavasta mittauksesta päivittäin luettavaan mittaukseen viimeistään kahdentenäksentoista arkipäivänä muutoksesta.

Kulutus ei-päivittäin luettavassa käyttöpaikassa voi olla arvio, jos jakeluverkon loppukäyttäjä ei ole raportoinut kulutustietojaan jakeluverkonhaltijalle.

9 Taseselvitystietojen ilmoittaminen

9.1 Alustava taseselvitys

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on tarjottava ensimmäiset kaasutoimituspäiväkohtaiset alustavat taseselvitystiedot jakeluverkonhaltijan jokaiselle päivittäin luettavalle käyttöpaikalle, jakeluverkkoon liitetulle biokaasun syöttöpisteelle, LNG:n syöttöpisteelle ja toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkulle kaasutoimituspäivänä D+2 klo 15.00 UTC (talviaikaan) tai 14.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Tiedot ilmoitetaan jakeluverkonhaltijalle kaasudatahubissa.

9.2 Lopullinen taseselvitys

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on tarjottava lopulliset kaasutoimituspäiväkohtaiset taseselvitystiedot edeltävältä kaasuviikolta jokaiselle päivittäin luettavalle käyttöpaikalle, jakeluverkkoon liitetulle biokaasun syöttöpisteelle, LNG:n syöttöpisteelle ja toimitusvelvollisen vähittäismyyjän jäännöskulutuksen asiakassalkulle kaasuviikolla viidennen kaasutoimituspäivään klo 16.00 UTC (talviaikaan) tai klo 15.00 UTC (kesäaikaan) mennessä. Tiedot ilmoitetaan jakeluverkonhaltijalle ja vähittäismyyjälle kaasudatahubissa.

9.3 Mittaus- ja käyttöpaikkarekisteritietojen korjaaminen

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on korjattava siirtoverkon ja jakeluverkon välisen rajapisteen mittaukset kaasudatahubissa viipymättä, jos korjaustarpeita ilmenee lopullisen taseselvityksen jälkeen.

Jos kaasunmittausjärjestelmässä tai mittaustietojen käsittelyssä havaitaan virheitä päivittäin luettavien käyttöpaikkojen, biokaasun syöttöpisteiden tai LNG:n syöttöpisteiden osalta lopullisten mittauksetietojen lähettämisen jälkeen, jakeluverkonhaltijan on määritettävä ja ilmoitettava korjatut mittaukset sekä korjaukset käyttöpaikkarekisteritietoihin kaasudatahubiin viipymättä.

Korjauksissa tulee huomioida myös tilanteet, joissa uudeksi vähittäismyyjäksi ilmoittautuneen osapuolen virheestä johtuen myyjänvaihto on tapahtunut väärälle käyttöpaikalle ja virhe huomataan vasta pitkän ajan kuluttua. Tilanteessa jakeluverkonhaltija korjaa koko ajalle käyttöpaikkarekisteriin oikeat vähittäismyyjä tiedot.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija välittää korjatut tiedot asianosaisille vähittäismyyjille ja jakeluverkonhaltijoille kaasudatahubissa viimeistään korjausten vastaanottamista seuraavana arkipäivänä, jotta nämä voivat korjata omaa asiakaslaskutustaan.

10 Toimituksen alkamiseen ja päättymiseen liittyvät ilmoitukset

10.1 Toimituksen alkaminen päivittäin luettavaan käyttöpaikkaan

Vähittäismyyjän, joka on aloittamassa toimituksen päivittäin luettavaan käyttöpaikkaan, on lähetettävä ilmoitus uuden myyntisopimuksen alkamisesta kaasudatahubiin. Ilmoitus uuden myyntisopimuksen alkamisesta on lähetettävä aikaisintaan 90 vuorokautta ja viimeistään kuusitoista vuorokautta ennen sitä kaasutoimituspäivää, jolloin vähittäismyyjän toimituksen käyttöpaikkaan tulisi alkaa. Näistä ilmoitusajoista voidaan poiketa kaasutoimituksen alkamisen nopeuttamiseksi, jos kaasunkäyttäjän kaasunkäyttöpaikka vaihtuu muuton seurauksena ja tämä sopii kaikille osapuolille (nykyinen vähittäismyyjä, jakeluverkon loppukäyttäjä, jakeluverkonhaltija).

Vastaanotettuaan ilmoituksen uudesta myyntisopimuksesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava uudelle vähittäismyyjälle viimeistään seuraavana päivänä kaasudatahubin kautta, voiko uusi myyntisopimus alkaa. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on hylättävä vähittäismyyjän ilmoitus uuden myyntisopimuksen alkamisesta, jos käyttöpaikalla on voimassa oleva määräaikainen myyntisopimus, joka päättyy vasta uuden myyntisopimuksen alkamispäivänä tai sen jälkeen. Vastaanotettuaan ilmoituksen uudesta myyntisopimuksesta järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan on ilmoitettava kaasudatahubin kautta viimeistään seuraavana päivänä jakeluverkonhaltijalle ja nykyiselle vähittäismyyjälle, jos nykyisen vähittäismyyjän myyntisopimus on päättymässä. Ko. ilmoitus vahvistaa samalla jakeluverkonhaltijalle, että uusi myyntisopimus on alkamassa.

Uusi vähittäismyyjä voi peruuttaa ilmoituksen uudesta myyntisopimuksesta kaksi arkipäivää ennen sitä kaasutoimituspäivää, jona uuden myyntisopimuksen mukainen toimitus alkaisi. Uuden vähittäismyyjän on tehtävä uuden myyntisopimuksen peruuttaminen kaasudatahubissa.

Järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija päivittää käyttöpaikan uuden vähittäismyyjän käyttöpaikkarekisteriin voimassa olevaksi sen kaasutoimituspäivän alusta lukien, jona uuden vähittäismyyjän toimitus ko. käyttöpaikkaan alkaa vähittäismyyjältä kaasudatahubissa vastaanotetun ilmoituksen perusteella.

10.2 Toimituksen lopettaminen myyntisopimuksen päättymisen seurauksena

Vähittäismyyjän on ilmoitettava kaasudatahubiin viipymättä ja viimeistään neljätoista vuorokautta ennen toimituksen lopettamista käyttöpaikan loppukäyttäjälle, että vähittäismyyjän myyntisopimus päättyy ja sopimuksen päättymispäivämäärä.